

EXPUNERE DE MOTIVE

PREMISE

Cadru legislativ

Actele normative de reglementare a evaluării și protecției copiilor cu dizabilități sunt: OUG nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate, republicată, cu modificările și completările ulterioare și Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, modificată și completată prin OUG nr. 84/2010 și aprobată astfel prin Legea nr. 136/2012.

Cele mai importante modificări aduse Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, au vizat următoarele aspecte:

Redefinirea noțiunii de persoană cu handicap

Potrivit noului act normativ, persoanele cu handicap sunt acele persoane cărora mediul social, neadaptat deficiențelor lor fizice, senzoriale, psihice, mentale și/sau asociate, le împiedică total sau le limitează accesul cu șanse egale la viața societății, necesitând măsuri de protecție în sprijinul integrării și incluziunii sociale.

Opțiunea între asistent personal și indemnizația lunară de însoțitor

Potrivit dispozițiilor Legii nr. 448/2006, părinții sau reprezentanții legali ai copilului cu handicap grav, adulții cu handicap grav ori reprezentanții legali ai acestora, cu excepția celor cu handicap vizual grav, pot opta între a beneficia de serviciile unui asistent personal și primirea unei indemnizații lunare.

Noul act normativ completează dispozițiile legale de mai sus, stipulând că, în situația în care angajatorul nu poate asigura angajarea asistentului personal, se acordă indemnizația lunară, indiferent de opțiunea exprimată de persoana cu handicap sau reprezentatul legal al acesteia.

Obligațiile persoanei cu handicap

În plus față de celelalte atribuții stabilite prin Legea 448/2006, noul act normativ stabilește următoarele obligații pentru persoana cu handicap:

- să se prezinte din oficiu pentru evaluare/reevaluare la structurile competente în domeniu;

- să se prezinte din oficiu pentru reevaluare la comisiile de evaluare pentru încadrarea în grad și tip de handicap, cu cel puțin 30 de zile înainte de expirarea termenului de valabilitate al certificatului de încadrare în grad și tip de handicap;

- să se prezinte pentru reevaluare, la solicitarea structurilor competente în domeniu, indiferent de termenul de valabilitate al certificatului de încadrare în grad și tip de handicap.

Comisia de evaluare – componența și atribuțiile acesteia

Legea nr. 448/2006 prevede că încadrarea în grad și tip de handicap a adulților cu handicap se face de comisia de evaluare a persoanelor adulte cu handicap, care funcționează ca organ de specialitate al consiliului județean, după caz, al consiliului local al sectorului municipiului București, cu activitate decizională în materia încadrării persoanelor adulte în grad și tip de handicap.

Noul act normativ completează dispozițiile referitoare la comisia de evaluare, stabilind componența acesteia: un președinte, un medic de specialitate, un reprezentant desemnat de organizațiile neguvernamentale, un psiholog, un asistent social.

Încadrarea sau respingerea încadrării în grad și tip de handicap se atestă prin certificat emis de către comisiile de evaluare.

CertIFICATELE emise pot fi contestate de titularii acestora, în termen de 30 de zile calendaristice de la comunicare, la Comisia superioară de evaluare a persoanelor adulte cu handicap.

Comisia superioară – componență și atribuții

Cea mai importantă noutate adusă de actul normativ o reprezintă constituirea în structura Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, a Comisiei superioare – organ cu activitate decizională în soluționarea contestațiilor la certificatele de încadrare în grad și tip de handicap, emise de comisiile de evaluare județene sau ale sectoarelor municipiului București.

Principalele atribuții ale Comisiei superioare sunt:

- soluționează contestațiile, formulate la certificatele de încadrare în grad și tip de handicap, eliberate de comisiile de evaluare;

- stabilește prin decizie reevaluarea persoanelor adulte cu handicap, ca urmare a recomandărilor cuprinse în documentele întocmite în urma unor acțiuni de control dispuse prin ordin al ministrului muncii, familiei și protecției sociale sau în situația în care se sesizează din oficiu în cazul eliberării unor certificate de încadrare în grad de handicap fără respectarea prevederilor legale;

- desemnează specialiști din domeniul medicinei, din domeniul psihologiei și din domeniul asistenței sociale, în vederea reevaluării, conform procedurii aprobate prin ordin comun al ministrului muncii, familiei și protecției sociale și al ministrului sănătății.

Actul normativ reglementează pe larg componența Comisiei Superioare, precum și actele emise de aceasta în exercitarea atribuțiilor ce îi revin. Pe baza deciziei de reevaluare, emisă în 5 zile de la raportare, conducătorul direcției generale de asistență socială și protecția copilului competente din punct de vedere teritorial suspendă, prin act administrativ, dreptul la asistență socială sub formă de prestații sociale, până la încheierea procesului de reevaluare.

Procedura reevaluării persoanelor cu handicap

Procedura reevaluării persoanelor cu handicap se stabilește prin ordin al ministrului muncii, familiei și protecției sociale. Procedura se efectuează de o comisie de experți din domeniul medicinei, din domeniul psihologiei și din domeniul asistenței sociale, la solicitarea Comisiei superioare, desemnați prin tragere la sorți din Lista națională de specialiști.

Deciziile emise de Comisia Superioară în urma reevaluării

Dacă în urma reevaluării se menține încadrarea în grad de handicap, Comisia superioară dispune, prin decizie, încetarea suspendării dreptului la asistență socială sub formă de prestații sociale. În această situație, persoana cu handicap va primi drepturile aferente perioadei suspendării.

Dacă în urma reevaluării nu se menține încadrarea în grad de handicap, Comisia superioară dispune, prin decizie, anularea certificatului de încadrare în grad și tip de handicap.

Dacă în urma reevaluării se schimbă încadrarea în grad de handicap, Comisia superioară dispune, prin decizie, încadrarea în gradul de handicap corespunzător.

Sanctiuni

Actul normativ stabilește noi fapte contravenționale și majorează nivelul amenzilor ce vor fi aplicate pentru nerespectarea dispozițiilor legii.

Motivația propunerii de lege ferenda

Având în vedere premisele menționate mai sus, discutate și analizate cu specialiști din sfera protecției drepturilor persoanelor cu handicap, s-a desprins necesitatea adaptării legislației invocate mai sus, conducând către clarificarea modului de formulare, implementare

și respectare a legii. În final, au fost formulate mai multe direcții de modificare. În cele ce urmează vom detalia rațiunile acestor modificări propuse:

Formarea funcționarilor publici în limbaj mimico-gestual și Braille

Persoana cu deficiență de auz nu are întotdeauna capacitatea de a înțelege în mod corespunzător și în totalitate textul scris (document oficial – bancă, contract, act notarial, termeni legali, judiciari, etc.), iar în cazul lipsei unui interpret sau a unei persoane care să cunoască limbajul mimico-gestual, comunicarea nu se mai realizează. Transmiterea mesajului în scris se poate realiza doar la un nivel minim de comunicare și dacă persoana în cauză știe să scrie și să citească, în oricare alt caz, fiind contrar neindicat, neadecvat și ilegal.

Este necesar ca instituțiile publice, cu atât mai mult cele care intrat în contact permanent cu persoanele cu deficiență de auz și nu numai, să aibă angajați care să cunoască limbajul mimico-gestual. Necesitatea cunoașterii limbajului și învățării acestuia de către cei din instituții trebuie să se facă de către o instituție autorizată în acest sens, iar formatorul să fie o persoană auzitoare, interpret autorizat în limbaj. La ora actuală există în România cursuri de inițiere în limbaj mimico-gestual, destinat expres persoanelor care lucrează în instituții publice și există, de asemenea, interpreți autorizați, în majoritatea orașelor țării, care pot colabora cu instituțiile statului.

Legat de formarea persoanelor din Centrele de plasament și a funcționarilor publici în limbaj mimico-gestual și Braille, propunem **formarea unor centre zonale** (ex: în Moldova la Iași) în care să se organizeze cursuri de L.M.G. și Braille. Fiecare județ va desemna persoane care să urmeze aceste cursuri, iar la rândul lor aceștia să formeze funcționarii publici și pe cei din Centrele de plasament. Cursurile vor fi susținute de o persoană autorizată, iar costurile acestora ar trebui suportate de Consiliile locale.

Existența unor interpreți în instituțiile publice

Solicitarea unui interpret sau cunoașterea de care salariații instituției a limbajului mimico-gestual, este necesară nu doar pentru a oferi drepturi egale, ci și pentru a elimina discriminarea și pentru a oferi servicii de calitate. Trebuie să se țină cont de particularitățile persoanei cu deficiență de auz și de particularitățile dezvoltării limbajului.

Solicitarea deschiderii unor **cabinete de consultanță în limbaj mimico-gestual și Braille** pe lângă Consiliile locale – în acest mod persoanele interesate să poată apela în orice moment la aceste servicii.

Astfel, se impune prezența unui interpret autorizat, în instituțiile publice sau private. Însă, Noul Cod de procedură civilă, aplicabil începând cu data de 1 februarie 2013, **PARTEA a II, Procedura contencioasă, TITLUL I Procedura în fața primei instanțe, prevede:**

„Art. 225 - Folosirea traducătorului și interpretului

(2) În cazul în care una dintre persoanele prevăzute la alin. (1) este mută, surdă sau surdo-mută ori, din orice altă cauză, nu se poate exprima, comunicarea cu ea se va face în scris, iar dacă nu poate citi sau scrie, se va folosi un interpret.

„Art. 319 - Depunerea jurământului

(7) Persoanele mute și surdo-mute știutoare de carte vor depune jurământul transcriind formula acestuia și semnând-o; persoanele hipoacuzice vor rosti jurământul, iar cele care nu știu să scrie vor jura prin semne cu ajutorul unui interpret.

Dispozițiile Codului de procedură civilă, respectiv art. 143 (Conform Cod de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 134 din 1 iulie 2010, care a intrat în vigoare la data de 1 septembrie 2012), dispune: *„Când cel ce urmează a fi ascultat este mut sau surd și nu poate fi înțeles, va fi pus să scrie răspunsul. Dacă nu știe să scrie, se va folosi un interpret, aplicându-se dispozițiile privitoare la experți.”*

Iar,

Legea nr. 36/1995 a notarilor publici și a activității notariale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la art. 96 prevede:

Art. 96 (1) Declarația de voință a surdului, mutului sau surdomutului, știutori de carte, se va da în scris în fața notarului public, prin înscrierea de către parte, înaintea semnăturii, a mențiunii "consimt la prezentul act, pe care l-am citit".

(2) Dacă surdul, mutul sau surdomutul se găsesc din orice motiv în imposibilitate de a scrie, declarația de voință se va lua prin interpret.

Rolul interpretului în limbaj mimico-gestual, nu este acela de a traduce doar cuvânt cu cuvânt, ci totodată, de a "interpreta" textul, astfel încât persoana cu deficiență de auz să înțeleagă mesajul în totalitate. Este de asemenea, rolul interpretului să se asigure că persoana cu deficiență de auz înțelege toate cuvintele, iar în caz contrar, acesta va explica fiecare cuvânt până la clarificarea și înțelegerea în totalitate a mesajului.

De aceea, prin prisma particularității limbajului, a gradului de înțelegere, și pentru a evita situațiile de confuzie, care pot duce la o înțelegere eronată și la erori în cadrul procedurilor, este necesară prezența interpretului.

În cadrul art. 319 (7) din noul Cod de procedură civilă, potrivit căruia persoanele mute și surdo-mute știutoare de carte vor depune jurământul transcriind formula acestuia și semnând-o; persoanele hipoacuzice vor rosti jurământul, iar cele care nu știu să scrie vor jura prin semne cu ajutorul unui interpret." trebuie făcută diferența clară dintre o persoană mută și una surdo-mută; persoana mută aude, dar nu poate vorbi, însă în cazul persoanelor cu deficiențe de auz – surdo-mute, acestea nu aud și nu pot vorbi (dar, de la caz la caz, sunt situații în care există resturi de vorbire sau au existat proceduri de demutizare/logopedie). Rolul interpretului este cel de traducere în și din limbaj mimico-gestual unei persoane cu deficiență de auz.

Verificarea respectării acestor prevederi

Instituțiile abilitate, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârștnice, Direcția Generală pentru Protecția Persoanelor cu Handicap și Inspekția Socială, care au obligația de a promova Legea 448/2006, sunt obligate să mențină și să controleze respectarea prevederilor. În 2013, după 8 ani de existență a acestei legi, ar trebui tras un semn de alarmă privind discriminarea și nerespectarea drepturilor persoanelor cu deficiență de auz. Acest semnal de alarmă privește nerespectarea Legii 448/2006, lipsa interpretului în limbaj mimico-gestual în instituțiile publice și private.

Este necesară modificarea legilor care anulează prevederile articolului 69, alin. 1 din Legea nr. 448/2006 republicată, Codul de procedură civilă și Legea notarilor, raportat la nevoile reale ale persoanei cu deficiențe de auz în contextul actual.

Introducerea în învățământul de masă a unor opționale de LMG

Introducerea în școlile normale a unui opțional de limbaj mimico-gestual – în acest mod, pe termen lung, vom avea o societate conștientă și informată cu privire la nevoile și comunicarea deficienților de auz.

Sprrijinirea familiei în achiziționarea de tehnologie asistivă

Pe lângă acordarea indemnizației propunem susținerea financiară a părinților care aduc dovada faptului că investesc în aparatură (aparat auditiv, proteză, ochelari, noi tehnologii educaționale asistive etc.) necesară evoluției copilului și care presupune costuri mai mari decât cele oferite din fondurile Casei de Asigurari de Sănătate.

Campanii de testare și protezare

O posibilă acțiune cu impact ar fi demararea unei campanii naționale bianuală de testare auditivă/vizuală și protezare pentru toți elevii, cu scopul diagnosticării și recuperării timpurii a deficienței.

Inițiator:

Deputat PDL,

Conf. dr. Camelia-Margareta BOGDĂNICI

